09/12/2019

Το ιστορικό παρεκκλήσι της Αγίας Άννας στη Βόρειο Ήπειρο

/ Ομογένεια

Στους πρόποδες του Δρϋινικού Όρους, ή αλλιώς του Πλατυβουνίου, σε ακριβή τοποθεσία νοτιοδυτικά του βυζαντινού οικισμού της “Κουκούλιας”, βρίσκεται ένα αξιοπρόσεκτο παρεκκλήσι αφιερωμένο στην Αγία Άννα, τη μητέρα της Παναγίας.

Ένα άγνωστο για πολλούς βυζαντινό τέχνημα, δεσπόζει ακέραιο εντός των λοιπών ερειπίων του παλιού αρχαιοελληνικού και μετέπειτα βυζαντινού χωριού μας, ήδη από τις αρχές του 11ου μ. Χ. αιώνα.

Ο συγκεκριμένος χριστιανικός ναός αποτέλεσε για πολλά χρόνια – σύμφωνα με μαρτυρίες ντόπιων κατοίκων – τον κεντρικό ναό αλλά και το οστεοφυλάκιο της εν λόγω πολίχνης. Ο ρυθμός της δόμησής του είναι διαφορετικός από τους γνωστούς

βυζαντινούς, με κατεύθυνση του Ιερού του Βήματος, προς το Νότο. Επίσης παρατηρείται στα άνω της εσώθυράς του ένα μικρό θολωτό με πωρόλιθο και πλίνθο, που μπορεί να συγκριθεί με σχετικά πρωτοβυζαντινά χριστιανικά μνημεία.

Οι πιθανότητες να έχει οικοδομηθεί πριν το Σχίσμα της ενιαίας Χριστιανικής Εκκλησίας σε Ανατολική (Ορθόδοξη) και Δυτική (Ρωμαιοκαθολική), είναι πολλές.Επίσης στο κτισμένο με πέτρα τέμπλο, παρατηρούνται ίχνη αγιογραφιών με αναπαραστάσεις των Αποστόλων, σε διαφορετική χρωματική βάση, από τις ήδη γνωστές στον τόπο μας. Επικρατεί κυρίως το ερυθρό χρώμα, το οποίο προσθέτει μια ζωηρή πινελιά στην εμφάνισή τους.

Οι διαστάσεις του ναού είναι μόλις 4,5 x 2,9 μέτρα, αλλά η οικοδόμησή του στα όρια του γκρεμού της «Κουκούλιας» προσδίδει στον επισκέπτη μια εντυπωσιακή και δυναμική όψη. Ωστόσο το παρεκκλήσι μέχρι των ημερών μας διατηρεί μια αινιγματική ιστορία, η οποία με τη σειρά της έχει δημιουργήσει διάφορες

υποθέσεις και εικασίες για το ρόλο τον οποίο διαδραμάτισε στον παρόντα αρχαίο οικισμό. Κάποιοι υποστηρίζουν πως κτίστηκε από σχισματικό μοναχό, ενώ άλλοι υποθέτουν πως απλά ήταν ένα μικρό εκκλησάκι του χωριού.

Όσον αφορά την ονομασία του, το παρεκκλήσι συνηθίζεται να ονομάζεται απ' τους ντόπιους "Παναγιοπούλα", εξαιτίας της σύγκρισης με παραπλήσιο παρεκκλήσι της "Ζωοδόχου Πηγής" (Παναγιάς). Πιθανότατα όμως η ονομασία να συσχετίζεται και απ' την εκκλησιαστική ιστορία, η οποία αναφέρει πως μητέρα της Παναγίας ήταν η Αγία Άννα.

Κλείνοντας θα πρέπει να συγκρατήσουμε στο μυαλό μας ένα σημαντικό πράγμα: Η «Παναγιοπούλα» αποτελεί ένα παμπάλαιο βυζαντινό μνημείο για τον τόπο μας και συνάμα η αινιγματική της ιστορία αποτελεί τρανή απόδειξη της διαχρονικής διαβίωσής μας στα χώματα της Ηπείρου. Είναι αξιοσημείωτο πως μόνο στη Δερβιτσάνη υπάρχει ναός αφιερωμένος στη συγκεκριμένη αγία και πουθενά αλλού στη Βόρειο Ήπειρο.

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

Θα πρέπει να αναφέρουμε μια σημαντική μαρτυρία η οποία έχει στενή σχέση με το «Εκκλησιαστικό ζήτημα» της περιοχής μας. Ντόπιοι Δερβη(ι)τσιώτες μας διηγήθηκαν πως την περίοδο της βασιλείας Αχμέτ Ζώγκου στην Αλβανία, εκπρόσωποι του Αλβανού βασιλιά έστειλαν καθολικό ιερέα στο χωριό μας για να λειτουργήσει σύμφωνα με το τυπικό της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας. Σαν πρόφαση για το συγκεκριμένο ενέργημα, αποτέλεσε η παρατήρηση της αρχιτεκτονικής δομής της «Παναγιοπούλας» από κάποιους Ιταλούς. Επειδή ο Ναός δεν έχει διακριτό βυζαντινό ρυθμό δόμησης, εκείνοι υποστήριξαν πως οι ντόπιοι θα πρέπει να γυρίσουν στην Ρωμαιοκαθολική τους παράδοση.

Απορρίπτοντας έτσι κάθε είδος άλλης ορθόδοξης παράδοσης η οποία μπορεί να αναφέρεται στο χωριό μας, έστειλαν ρωμαιοκαθολικό ιερέα με άμαξα από την περιοχή της Κορυτσάς για να λειτουργήσει στον κεντρικό ιερό ναό της Δερβη(ι)τάνης. Το συγκεκριμένο εγχείρημά τους, αποφεύχθηκε από την παρέμβαση του τότε δημογέροντα, αλλά και του ιερέα Ευάγγελου Κρασσά. Οι δύο αυτοί φύλακες των ηθών και των παραδόσεών μας, δε δίστασαν να ειδοποιήσουν όλους του κατοίκους του χωριού ώστε να μη παρευρεθούν σε μία "λειτουργία" αποκομμένη απ' τις ρίζες τους. Έτσι λοιπόν σ' αυτούς του ανθρώπους οφείλουμε σεβασμό και ευχαριστίες, γιατί αψηφώντας κάθε κίνδυνο ενήργησαν προς το συμφέρον όλων.

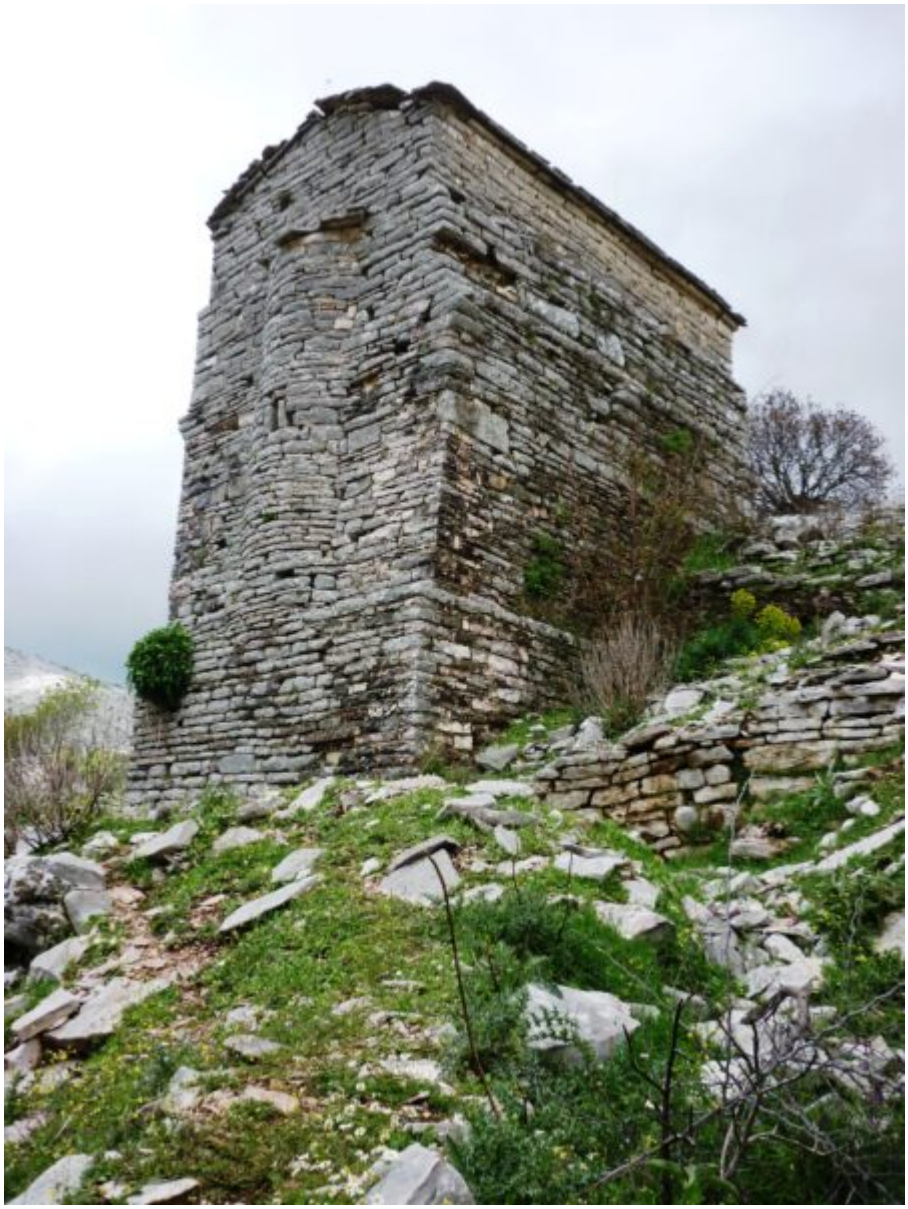

Πηγή: dervitsani.gr